

en de wijze waarop men uitgediept heeft, niet deskundig noemen, hoe goed men het ook bedoeld moge hebben.

Nu kan ik mij het verlangen naar plassen en meeren in de duinen ten volle begrijpen. Flora en fauna worden er zeer rijk en het landschap vertoont zich in een groote pracht. Wie het Breede Water, het Kwakjeswater, het Zwanenwater en de Muy op Texel kennen, zal verlangen naar meerdere van die landschappen.

Goed, desnoods had men op het terrein op Voorne nieuwe plassen kunnen graven in duingedeelten, die uit een biologisch oogpunt weinig waard waren en voor de studie van de successie van de vegetatie, de plantensociologie van minder beteekenis dan de bestaande plassen.

Men had dan op zoo natuurlijk mogelijke wijze een plas kunnen graven. Men had het laatste woord kunnen geven aan den wind, die de taluds een natuurlijk profiel gegeven zou hebben en als het juiste oogenblik gekomen was, had men alles vast kunnen leggen met helm (ook als tegenwicht tegen een onnatuurlijken toestand, de vele konijnen) en men had in een nieuwe duinplas de interessante begroeiing van de eerste phase van Kruipende Vetmuur via Parnassia, Orchideeën, Gentianen tot een stadium van duin, weide of bosch opnieuw kunnen volgen. En elders verder naar het westen ontstaan spontaan weer nieuwe valleien met plassen water en kunnen we het proces ten derde male volgen.

Laten we ons echter niet verbeelden dat we het mooier en beter kunnen dan de Natuur, laten we wanneer we werken uitvoeren in een natuurmonument ons beperken tot herstellen van een natuurlijken toestand, kleine, weinig, ingrijpende bescherming van planten of dieren daargelaten.

C. SIPKES.



MUIZENJAREN.

Het is een bekend feit, dat het aantal veldmuizen, dat onze gras- en bouwlanden bevolkt, periodiek schommelt: om de 3 of 4 jaar neemt dit aantal plotseling onrustbarend toe, om dan een volgend jaar weer op normaal peil te komen, of zelfs belangrijk daaronder.

Om dit nader te onderzoeken ben ik in 1929 begonnen met het verzamelen van de bekende „uileballen”, op verschillende gebieden, en hierin het aantal muizenresten na te gaan.

Het determineren van de schedelresten ging heel gemakkelijk aan de hand van de tabellen uit dit blad, Jaargang XXXVII, afl. 10, en XXXVI, alf. 6.

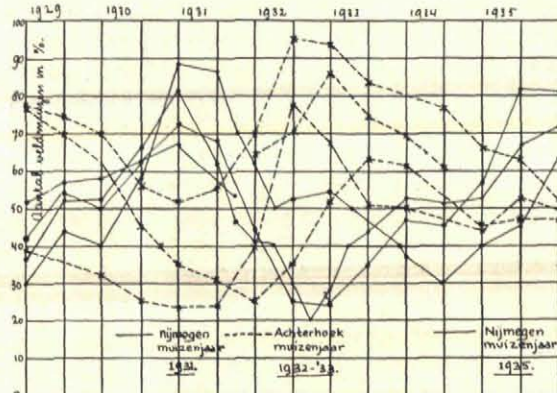


Fig. 1.

Door dit een 7-tal jaren vol te houden, verkreeg ik tenslotte een grafiek, waarin heel duidelijk deze periodieke schommeling naar voren komt!

Bovendien blijkt het, dat de toppen van de krommen, die dus de „muizenjaren” aangeven, niet over het geheele land samenvallen. Zoo waren de jaren '31 en '34-'35 muizenjaren voor de polders in de buurt van Nijmegen, '29 en '32-'33 voor 'n gedeelte van den Achterhoek.

Uit resten, die ik uit Zuid-Limburg gestuurd kreeg, vond ik in dezelfde tijd,

dus tusschen '29 en '35, 3 toppen in de kromme, wat dus wijst op een snellere opeenvolging van de optima.

Het voor grafiek 1 bewerkte materiaal bestond uit ruim 6500 uileballen, zoodat deze dus wel betrouwbaar is.

Naar de factoren, die dit sterk schommelen om een toestand van evenwicht veroorzaken kunnen we slechts gissen.

De weersgesteldheid, en daarmee samenhangende voedselvoorraad, schijnen er weinig invloed op te hebben.

Meer waarschijnlijk lijkt mij de verklaring in de volgende richting te liggen: In een jaar, waar allerlei factoren gunstig zijn, goed weer, ruime voedselvoorraad, weinig ziekten en vijanden, vermeederen de veldmuizen zich ongestoord en met enorme snelheid. Ook de zwakke individuen, die in normale jaren niet volwassen kunnen worden, krijgen nu zelfs kans zich voort te planten. Hierdoor degenereren de individuen van een bepaalde streek betrekkelijk snel en worden daardoor zeer vatbaar voor besmettelijke ziekten. Van welken aard deze ziekten zijn is nog niet bekend, maar dat er werkelijk besmettelijke ziekten in het spel zijn is vrijwel zeker.

Eenigen tijd geleden heb ik dit als volgt kunnen waarnemen: Tijdens hoog water overstroomde een lage dijk in de Ooypolder bij Nijmegen. De weilanden tusschen deze dijk en de Ubbergsche heuvels liepen geleidelijk onder water. Veldmuizen en ander knaagdieren werden bij honderdtallen in de richting van deze heuvels verdreven, tallozen spoelden er dood aan.

Het was toen duidelijk met een kijker te zien, dat zoo goed als alle veldmuizen met een eigenaardige huidziekte besmet waren: de huid aan den rugkant tusschen kop en staart was kaal en vlekkelig, zoodat de meesten, die de overstroming overleefden, het in de bosschen langs de heuvelrij wel niet lang meer gemaakt zullen hebben.

Na deze massale muizenuitroeiing, had ik natuurlijk alle redenen, aan te nemen dat het muizenjaar wel enkele jaren zou vooruitgeschoven worden. Geen sprake van, de vaste periodiciteit bleef volkomen gehandhaafd: na 2 jaren waren de polders weer vol; we telden meer dan 60 muizengaten per M²!

De dikwijls verkondigde meening, dat het roofdieren (uilen, valken, marterachtigen, enz.) zijn, die het verstoorde evenwicht weer geheel herstellen, lijkt me niet juist. Deze dieren doen niet meer dan als het ware „de toppen van de kromme afbijten”, het grootste gedeelte van de uitroeiing moet aan heel andere factoren worden toegeschreven.

Utrecht.

R. J. TEUNISSEN.

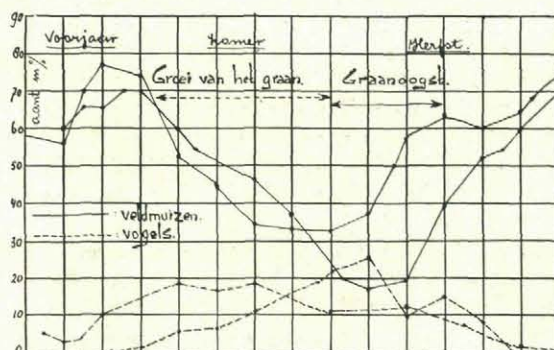


Fig. 2. In het voorjaar leeft de veldmuizen grotendeels van veldmuizen, weinig vogels! Naarmate het graan hooger wordt, zijn de veldmuizen minder gemakkelijk te vangen, het menu wordt dan met vogels (...) aangevuld. Na de graanoogst worden de vogels weer met rust gelaten!